

'BEST SELLERS' AMB DENOMINACIÓ D'ORIGEN

El formatge de la sort

► El gran *best seller* de la literatura empresarial dels últims temps és una faula sobre dos ratolins i dues personetes que ha batut rècords de vendes a mig món, i no només entre els executius d'americana i corbata. *Qui s'ha endut el meu formatge?* (Edicions Urano) ha arribat fins ara a quatre milions i mig de nord-americans i a més de mig milió de lectors de parla hispana. Aquí, porta venuts 300.000 exemplars en espanyol i 6.000 en català.

Si hem de fer cas del que ens diuen a la introducció, *Qui s'ha endut el meu formatge?* és un conte que "ha salvat carreres, matrimonis i fins i tot vides". La lliçó del llibre és que hem d'aprendre a adaptar-nos als canvis i treure'n profit, en lloc d'enfonsar-nos quan es presenten. El formatge és una metàfora del que volem aconseguir (la felicitat, una feina, una casa, diners, amor...). Els ratolins actuen millor a l'hora d'enfrontar-se als canvis perquè mantenen les coses simples, mentre que les dues personetes tendeixen a complicar la situació.

Moltes empreses (entre les quals Iberdrola, Antena 3, Continente, Xerox, Oracle, Fi-

restone i Telefónica) han regalat el llibre als seus empleats, juntament amb el lot de Nadal o amb l'última nòmina. Un gest, com a mínim, sospitos: fa pensar que el conte va més a favor dels empresaris que no pas dels assalariats.

El que està clar és que aquest llibret de poques pàgines, to infantil i lletra de pam ha canviat la vida del seu autor, el doctor Spencer Johnson: el conte del formatge és la seva gallina dels ous d'or.

Edicions Urano ha intentat repetir l'èxit d'aquesta faula empresarial d'autoajuda amb *Fish!*, de Stephen C. Lundin, Harry Paul i John Christensen. De moment, el llibret ja ha escalat posicions fins als primers llocs de les llistes de *best sellers*. Es tracta d'una paràbola que ens ensenya a estimar allò que fem, fins i tot quan no fem allò que voldríem fer. Ens incita a veure el treball amb una recompensa i no com una obligació remunerada. Els empresaris amb ganes de motivar el personal ja tenen un altre llibre per repartir amb la nòmina del mes. Potser, a base de llibres lleugers, acabaran estimulants tant els empleats que podran estalviar-se les pagues extres.

Alberto Vázquez Figueroa, autor del 'best seller' 'Tuareg'

► ► ► Cal recordar que l'anterior novel·la de Clancy, on el rigor brillava per la seva absència, retratava una Espanya en lluita entre catalans (masclistes, racistes i practicants del genocidi) i bascos per una banda, i castellans per l'altra.

Noah Gordon (Worcester, Massachussets, 1926), l'autor de la trilogia mèdica sobre la família Cole, pren com a punt de partida de la seva última novel·la l'expulsió dels jueus a l'Espanya del segle XV. L'obra és titula *L'últim jueu* (Edicions B). En una entrevista publicada en aquest mateix suplement, Gordon em va fer tota una declaració de principis sobre els *best sellers*: "Miri, no es prengui això que li diré ara com un retret cap a Barcelona, però he observat que en aquest país gasteu molts esforços a dividir els

llibres que venen dels llibres que no venen. Si un llibre arriba a molta gent, doneu per fet que està equivocad, que és dolent. Jo no penso en aquests termes, un llibre comercial pot ser bona literatura. I un llibre que només vengui tres exemplars pot ser abominable. Jo sempre escric el millor llibre que puc escriure. No penso sentir-me culpable per tenir la sort de vendre molts llibres".

Tuareg és la novel·la de més èxit d'**Alberto Vázquez Figueroa** (Santa Cruz de Tenerife, 1936). Vint anys després d'haver escrit aquell clàssic dels relats d'aventures, l'autor espanyol que més llibres ven reprèn els mateixos personatges a *Los ojos del tuareg* (Plaza & Janés). Tot i que ha publicat més de 40 obres, Vázquez Figueroa explica a la introducció d'aquesta nova

novel·la que *Tuareg* és la seva "única obra literària digna de ser tinguda en compte". Diu que és l'única que, amb una mica de sort, potser seguirà vigent després de la seva mort.

Una altra autora que compta els llibres venuts per milions és **Rosamunde Pilcher**, que ha publicat *Solstici d'hivern* (Edicions 62 en català i Plaza & Janés en castellà). I el brasiler **Paulo Coelho**, que s'ha guanyat a pols el títol d'alquimista del *best seller*, té a les llibreries la seva última obra, *El dimoni i la senyoreta Prym* (Proa en català i Planeta en castellà).

El *best seller* és un llibre que es ven bé justament perquè es ven bé. Un cop s'installa entre els més venuts, la maquinària roda sola. El secret, doncs, és fer-se un lloc en el rànquing. I això no s'aconsegueix només a base de màrqueting. Els escriptors de masses es mouen dins d'uns condicionants i remenen els ingredients de l'èxit en les dosis justes, però de tant en tant sona la flauta comercial amb un llibre de recepta arriscada. Una bona campanya de promoció és imprescindible per multiplicar fins a l'infinit les vendes d'un llibre que funciona, però cap campanya per si sola no elevarà un llibre a la categoria de fenomen. Els fenòmens necessiten el boca-orella, i si el llibre en qüestió no connecta amb el públic, tard o d'hora (més d'hora que tard, de fet) caurà en desgràcia, per molt que hagi rebut una empenta inicial a cop de talonari.

ÚLTIMES TRADUCCIONS AL CATALÀ

David Baldacci, *A qualsevol preu*. EDICIONS 62. Xevi Solé.

John Le Carré, *El jardiner constant*. EDICIONS 62. Melcion Mateu.

Mary Higgins Clark, *L'últim adéu*. PROA. Aurora Ballester i Gassó.

Mary Jane Clark, *Vols saber un secret?* PROA. Carme Geronès i Carles Urritz.

Ken Follet, *Els pilars de la Terra*. EDICIONS 62. Concepció Iribarren.

Noah Gordon, *L'últim jueu*. EDICIONES B. Jordi Vidal.

John Grisham, *La granja*. EDICIONES B. Rosa Borràs i Lluís Delgado.

David Huddle, *Història d'un secret*. PLANETA. Eduard Castanyo.

Rosamunde Pilcher, *Solstici d'hivern*. EDICIONS 62. Hèctor Hernández i Maria Gomila.

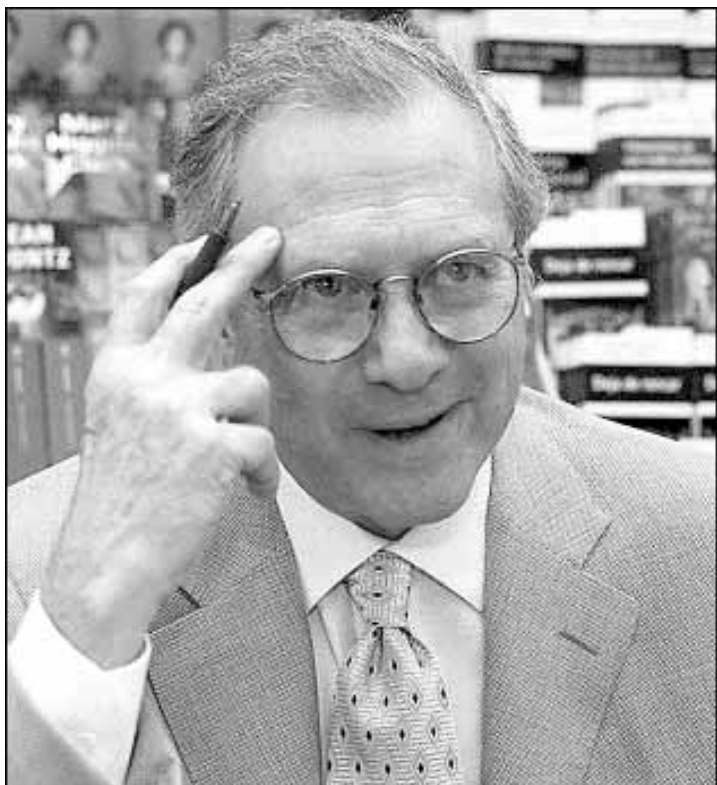
Ian Rankin, *Black & Blue*. EDICIONS 62. Joan Solé.

Potter, i això que fins ara només s'han publicat els quatre primers volums de la sèrie. Vist el resultat, es pot dir que l'escriptora **J.K. Rowling** (Bristol, 1965) va tenir una il·luminació providencial quan va decidir que la història del nen amb la cicatriu en forma de llampec estaria formada per set llibres.

"He esperat l'última entrega de la nissaga màgica de J.K. Rowling amb quasi tant interès com qualsevol jove entusiasta de Potter", va escriure Stephen King en un article on confessava ser un potteraddicte. Al final, l'escriptor escombrava cap a casa i feia una crida als lectors de les novel·les de misteri de Rowling: "Si aquests milions de lectors desperten a les meravelles i les gratificacions de la fantasia a l'edat d'11 o 12 anys, bé, doncs llavors, quan en compleixin 16, hi ha un tipus anomenat King...".

Al costat dels escriptors de consum massiu que treuen un llibre a l'any, hi ha els escriptors que només fan diana amb un sol títol, o amb un parell o tres a tot estirar. És el cas de **Robert James Waller**, l'autor

d'*Els ponts de Madison County*. El seu últim llibre data del 1995, i des de llavors ha desaparegut del mapa literari. Els milions de dòlars que va cobrar (i segueix cobrant) en concepte de drets d'autor li deuen permetre viure de renda, però és estrany que no intenti conquerir de nou els rànquings de *best sellers*. Els qui, com ell, ja han fet el cim una o més vegades, tenen molt de camí fet.

Noah Gordon és autor d'una trilogia mèdica